

Київський національний університет театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого
Інститут екранних мистецтв
Кафедра кінотелеоператорства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

Чхатарашвілі

Інга Чхатарашвілі-Петраш

« 01 »

09

2025

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МУЛЬТИМЕДІА - УНІВЕРСАЛЬНА МОВА СУЧАСНОГО АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ТВОРУ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти	другий (магістерський)
спеціальність	В1 Аудіовізуальне мистецтво та медіавиробництво
спеціалізація	В1.01 Аудіовізуальне мистецтво
освітня програма	Кінооператорство

Розробники:

Стулій Альона Ігорівна – викладач, кафедра РДКТ, доктор мистецтв

Викладачі:

Стулій Альона Ігорівна – викладач, кафедра РДКТ, доктор мистецтв

РПНД розглянуто і затверджено на засіданні кафедри кінотелеоператорства
Протокол від 30.08.2025 № 1

В. о. завідувача кафедри Богдан ВЕРЖБИЦЬКИЙ

РПНД погоджено з гарантом освітньої-професійної програми
«Кінооператорство»

Доцент, кандидат мистецтвознавства Вікторія МИРОНЕНКО
30.08.2025

Пролонговано:

на 2026/2027 н.р.,
Завідувач кафедри (підпис) (Мироненко В) (ПІ), протокол від 27.08.2026 № 1

на 20__/20__ н.р.,
Завідувач кафедри _____ (підпис) (_____) (ПІ), протокол від _____.20__ № ____

на 20__/20__ н.р.,
Завідувач кафедри _____ (підпис) (_____) (ПІ), протокол від _____.20__ № ____

на 20__/20__ н.р.,
Завідувач кафедри _____ (підпис) (_____) (ПІ), протокол від _____.20__ № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма навчання	
	денна	
Характеристика навчальної дисципліни	Обов'язкова	
Курс	1	
Семестр	1	2
Кількість кредитів	-	3
Загальний обсяг годин	-	90
Розподіл годин за видами аудиторних занять та самостійної роботи	Лекційні	
	-	12
	Практичні	
	-	12
	Самостійна робота	
	-	66
Вид підсумкового контролю	-	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: поглиблення та системне розширення теоретичних знань, практичних умінь і професійних компетентностей здобувачів у сфері мультимедійних технологій як складової сучасного аудіовізуального мистецтва та медіавиробництва. Дисципліна спрямована на формування здатності застосовувати сучасні мультимедійні технології для розроблення, реалізації та оцінювання складних аудіовізуальних проєктів, здійснювати критичний аналіз мультимедійного контенту, використовувати інноваційні підходи до створення мультимедійних продуктів, інтегрувати сучасні цифрові інструменти у професійну діяльність.

Завдання:

- поглиблення теоретичних знань про мультимедійні технології як інтеграційну основу сучасного аудіовізуального мистецтва та медіавиробництва, їх концептуальні засади, закономірності розвитку та сучасні тенденції застосування;

- формування здатності здійснювати критичний аналіз, експертне оцінювання та інтерпретацію мультимедійних аудіовізуальних творів;
- набуття практичних навичок проєктування, інтеграції та використання сучасних мультимедійних технологій під час створення складних аудіовізуальних проєктів різних жанрів і форматів;
- оволодіння сучасною українською та англійською професійною термінологією у сфері мультимедійних технологій, аудіовізуального мистецтва та медіавиробництва для ефективної професійної, наукової та міжнародної комунікації;
- формування здатності застосовувати інноваційні цифрові інструменти, інтерактивні мультимедійні платформи та новітні технології у творчій, науково-дослідній, продюсерській та педагогічній діяльності;

Очікувані результати навчання (РН) за дисципліною:

РН2. Уміти застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні та вирішенні проблем теорії та практики аудіовізуального мистецтва та медіавиробництва.

РН5. Використовувати релевантні дані для прийняття рішень в сфері аудіовізуального мистецтва та медіавиробництва, відшуковувати потрібні дані, аналізувати їх та оцінювати за допомогою сучасних методів та засобів роботи з даними.

РН6. Вільно спілкуватись іноземною мовою усно і письмово в науковій, творчовиробничій та суспільній сферах діяльності.

РН7. Оцінювати якість аудіовізуальних творів, враховувати ризики при їх виробництві.

РН12. Популяризувати аудіовізуальні проєкти в сучасних медіа.

РН13. Опрацьовувати екранні твори українських та зарубіжних фахівців, застосовувати сучасні методики і технології аналізу для формування авторської концепції.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення - смартфон з гіроскопом та акселерометром, ПК або ноту бук із монтажною програмою (Adobe Premiere, Final Cut)

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Розподіл годин між видами робіт					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		лекції	практичні	семінари	індивідуальні	сам. робота
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Знайомство з програмою курсу. Огляд рекомендованих джерел інформації.	15	2	2			11
Тема 2. Історіографія поняття «нові медіа» Перегляд прикладів.	15	2	2			11
Тема 3. Особливості використання технологій віртуальної та доповненої реальності. Перегляд прикладів.	15	2	2			11
Тема 4. Гейміфікація аудіовізуального контенту, поняття аватар. Перегляд прикладів.	15	2	2			11
Тема 5. Особливості технологій motion capture та віртуального продакшену. Перегляд прикладів.	15	2	2			11
Тема 6. Фестивалі та платформи демонстрації мультимедійних проєктів.	15	2	2			11
Усього годин	90	12	12			66

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Знайомство з програмою курсу. Огляд рекомендованих джерел інформації. Ознайомлення зі структурою, метою та завданнями дисципліни, результатами навчання, формами роботи й оцінювання. Огляд основної та додаткової літератури, електронних ресурсів і принципів роботи з академічними джерелами.

Основні поняття/ключові слова: поняття «мультимедіа», досвід взаємодії з різними форматами медіа, медіаплатформи, аудіовізуальний контент, практичні кейси.

Рекомендована література - 3, 10, 12, 15

Тема 2. Історіографія поняття «нові медіа». Перегляд прикладів. Розгляд еволюції поняття «нові медіа», основних етапів їх розвитку та аналіз сучасних прикладів використання в аудіовізуальній сфері.

Основні поняття/ключові слова: історія розвитку та визначення поняття «нові медіа», цифрова трансформація, кросмедійність, інноваційні способи взаємодії між автором і аудиторією

Рекомендована література - 6, 22, 25, 26

Тема 3. Особливості використання технологій віртуальної та доповненої реальності. Перегляд прикладів. Огляд технологій віртуальної та доповненої реальності, їхніх можливостей у створенні аудіовізуального контенту та аналіз практичних прикладів застосування.

Основні поняття/ключові слова: віртуальна реальність, змішана реальність, імерсивність, інтерактивність, механіки взаємодії глядача: вибір, маніпуляція, локомоція, доповнена реальність, marker-based, marker-less, GPS based, пристрої перегляду.

Рекомендована література - 6, 22, 26, 28

Тема 4. Гейміфікація аудіовізуального контенту, поняття аватар. Перегляд прикладів. Розгляд принципів гейміфікації аудіовізуального контенту, поняття аватара та їхнього використання в сучасних мультимедійних проектах. Аналіз практичних прикладів.

Основні поняття/ключові слова: гейміфікації, шлях користувача, user experience, поняття аватар, метавсесвіт.

Рекомендована література - 14, 22, 25, 28

Тема 5. Особливості технологій motion capture та віртуального продакшену. Перегляд прикладів. Огляд технологій motion capture та віртуального продакшену, їхніх можливостей у створенні аудіовізуальних творів і аналіз сучасних прикладів застосування.

Основні поняття/ключові слова: motion capture, chroma key, трекінг, віртуальний продакшн, віртуальна камера, симулькам.

Рекомендована література - 6, 22, 25, 32

Тема 6. Фестивалі та платформи демонстрації мультимедійних проєктів. Огляд провідних фестивалів, виставок і цифрових платформ для презентації мультимедійних проєктів, особливостей їхнього функціонування та сучасних тенденцій у поширенні аудіовізуального контенту.

Основні поняття/ключові слова: фестивалі мультимедіа, секції нових медіа в класичних кінофестивалях, секції, дистрибуція різноманітного мультимедійного контенту

Рекомендована література - 9, 22, 25, 33

Завдання для практичної роботи та критерії оцінювання

Тема	Завдання	Форма подання	Максимальна кількість балів
1-4	Практична робота - Аналіз сучасних мультимедійних технологій в аудіовізуальному мистецтві. Обрати один сучасний мультимедійний проєкт (фільм, відеогру, VR/AR-досвід, інтерактивну інсталяцію, рекламну кампанію або цифровий мистецький проєкт) та виконати його комплексний аналіз. Необхідно визначити, які мультимедійні технології використано (VR, AR, motion capture, virtual production, гейміфікація, аватари тощо), описати їхню функцію в проєкті, оцінити художню та технічну ефективність застосування, а також зробити висновки щодо впливу цих технологій на сприйняття аудиторією. Аналіз має супроводжуватися ілюстративними матеріалами (кадри, схеми, посилання).	аналітична презентація (15–20 слайдів) та усний захист (10–15 хвилин).	25
5-6	Практична робота - Концепція власного мультимедійного проєкту.	презентація концепції (15–	25

	Розробити концепцію авторського мультимедійного проєкту для демонстрації на сучасному фестивалі або цифровій платформі. Визначити тему, цільову аудиторію, формат проєкту, описати сценарну ідею та обґрунтувати використання сучасних мультимедійних технологій (VR, AR, motion capture, virtual production, гейміфікація, аватари). Запропонувати механізм взаємодії з аудиторією, обрати потенційний фестиваль або платформу для презентації та аргументувати свій вибір.	20 слайдів) з візуальними матеріалами та письмова пояснювальна записка обсягом 8–10 сторінок.	
Критерії оцінювання			Кількість балів
Комплексне та аргументоване виконання завдання; глибокий аналіз використаних мультимедійних технологій і творчих рішень; обґрунтовані висновки; логічність і структурованість викладу; використання професійної термінології; якісне оформлення роботи та впевнена презентація результатів.			21-25
Завдання виконано повністю; аналіз є достатньо змістовним, але окремі аспекти розкрито поверхово; висновки загалом обґрунтовані; допущено незначні неточності у використанні термінології, структурі або оформленні.			16-20
Завдання виконано частково; аналіз має описовий характер без достатнього обґрунтування; висновки неповні або недостатньо аргументовані; порушено логіку викладу, допущено помилки у використанні фахової термінології та оформленні.			6-15
Завдання виконано фрагментарно або не відповідає поставленим вимогам; аналіз практично відсутній; висновки необґрунтовані; матеріал викладено нелогічно, професійна термінологія не використовується або використовується неправильно.			1-5

5. Методи навчання

Лекції – передбачають виклад навчального матеріалу, демонстрацію та показовий розбір актуальних прикладів, характеризуються наявністю теоретичної бази та висвітленням актуальних проєктів.

Дискусії – передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми та прикладів, а також, розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формувати думки та висловлювати їх, критично підходити до власних поглядів.

Практичні заняття - передбачають взаємодію з інтерактивним контентом, освоєння глядацьких механік роботи із сюжетом мультимедійної історії та аналіз застосованих механік та творчих рішень.

6. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Тема	Завдання	Форма подання	Максимальна кількість балів
1	Опрацювати силабус дисципліни та рекомендовані джерела. Скласти анотований список (5–7 джерел), визначивши їхню тематику, практичну цінність і можливість використання під час виконання індивідуальних завдань.	письмовий документ (2–3 сторінки)	5
2	Дослідити розвиток поняття «нові медіа», визначити основні етапи його еволюції та підібрати не менше 5 прикладів сучасних мультимедійних проєктів із коротким аналізом їхніх особливостей.	презентація (10–12 слайдів).	5
3	Проаналізувати приклади використання VR та AR у кіно, медіа, мистецтві або освіті. Описати принцип роботи технологій, їхні переваги, обмеження та перспективи розвитку, навівши не менше трьох практичних кейсів.	аналітичний реферат (3–5 сторінок).	5
4	Дослідити принципи гейміфікації та використання аватарів у сучасному цифровому середовищі. Виконати аналіз одного мультимедійного проєкту, визначивши ігрові механіки, функції аватара та їхній вплив на взаємодію з користувачем.	презентація (10–12 слайдів) або інфографіка.	5
5	Дослідити сучасні технології motion capture та virtual production. Порівняти їх із традиційними методами виробництва	письмовий аналітичний звіт (3–5 сторінок).	5

	аудіовізуального контенту, визначити сфери застосування та проаналізувати не менше двох професійних прикладів.		
6	Дослідити діяльність трьох міжнародних фестивалів або цифрових платформ, що представляють мультимедійні проекти. Проаналізувати їхню тематику, вимоги до учасників, формати представлення робіт та сучасні тенденції розвитку.	порівняльна таблиця з короткою аналітичною довідкою (2–3 сторінки).	5

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Критерії оцінювання	Кількість балів
Робота виконана повністю відповідно до поставленого завдання. Продемонстровано високий рівень засвоєння матеріалу, повне розуміння основних понять і коректне використання професійної термінології. Аналіз прикладів є змістовним, логічним і аргументованим, висновки обґрунтовані та демонструють вміння узагальнювати матеріал. Робота має чітку структуру, відповідає вимогам до оформлення та форми подання.	5-6
Робота виконана в повному обсязі або з незначними недоліками. Продемонстровано достатній рівень знань і розуміння теми, однак окремі поняття розкрито поверхово. Аналіз прикладів містить основні характеристики, але бракує деталізації або аргументації. Висновки загалом відповідають змісту роботи, проте є недостатньо повними. Допущено окремі неточності у використанні професійної термінології, структурі чи оформленні.	3-4
Робота виконана частково або не відповідає вимогам завдання. Продемонстровано фрагментарне розуміння теми, професійна термінологія використовується неправильно або майже не застосовується. Аналіз прикладів має описовий характер або відсутній, висновки необґрунтовані чи відсутні. Робота не має чіткої структури, містить суттєві змістові та оформлювальні недоліки.	1-2

Відповідно до [Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих у процесі формальної, неформальної та/або інформальної освіти](#) Університету, здобувач має право зарахувати результати навчання, якщо вони підтверджені офіційними документами (дипломом, сертифікатом, свідоцтвом тощо). Це можуть бути результати, отримані під час участі в онлайн чи очних курсах, програмах обміну, конференціях, тренінгах, семінарах, лекціях, майстер-класах, літніх чи зимових школах, бізнес-школах, стажуваннях та інших освітніх заходах.

У межах цієї дисципліни здобувач може подати документи для визнання результатів неформальної освіти за окремими темами (наприклад, теми 1, 3). Якщо такі результати підтверджені сертифікатом чи іншим документом, вони зараховуються як виконання завдань для самостійної роботи.

Освітні курси, за проходження яких можна отримати перезарахування, знаходяться на платформі:

- [Prometheus](#)
- [EdEra](#)
- [Coursera](#)

7. Форми проведення контролю та критерії оцінювання

Оцінювання рівня знань здобувачів включає поточний і підсумковий контроль. Поточний контроль має на меті оцінити роботу здобувачів за всіма видами аудиторної роботи (лекції, практичні заняття) та відображає поточні навчальні досягнення здобувачів в освоєнні програмного матеріалу дисципліни. Підсумковий (семестровий) контроль є інтегрованою оцінкою засвоєння знань здобувачів у вигляді семестрового заліку.

При викладанні дисципліни використовуються такі методи контролю:

поточний контроль (ПК) - включає диференційований та об'єктивний облік результатів освітньої діяльності здобувачів щодо засвоєння теоретичних знань (усне опитування, обговорення проблемних питань тощо) та уміння практичного вирішення завдань на практичних заняттях та під час самостійної роботи здобувачів. Поточний контроль передбачає максимально - 100 балів;

підсумковий семестровий контроль (ПСК) □ залік, за підсумками роботи в семестрі (за результатами поточного контролю).

Орієнтовний перелік питань тесту

5. Дайте визначення поняттю «нові медіа».
6. Основні характеристики «нових медіа».
7. Дайте визначення технології віртуальної реальності.

Критерії оцінювання	Кількість балів
Максимальний бал присвоюється, якщо всі тестові відповіді правильні, а приклади наведені повністю, з деталізованим поясненням та відповідністю поставленим завданням.	20
Більшість тестових відповідей правильні, проте є незначні помилки або пропущені нюанси; приклади наведені, але частково не деталізовані, мають дрібні недоліки або неповністю відповідають вимогам завдання.	15-18
Приблизно половина тестових відповідей правильна, проте багато помилок або неточностей; приклади наведені частково, з помітними недоліками або поверхневим опрацюванням, не повністю відповідаючи вимогам завдання.	10-15
Більшість тестових відповідей неправильні, аналіз і приклади виконані поверхово, з численними неточностями, або взагалі відсутні; робота не відповідає більшості вимог завдання.	1-9

1 курс 2-й семестр

	За результатами поточного контролю та самостійна роботи						Сума балів
	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	100
Самостійна робота	5	5	5	5	5	5	

Виконання практичного завдання					25	25	
Тест				20			
Кількість балів за темою	5	5	5	25	30	30	

Шкала відповідності оцінок

Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки	Рівень компетентності
90 – 100	A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками	Високий (творчий)
82 – 89	B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	Достатній (конструктивно-варіативний)
74 – 81	C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	
64 – 73	D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	Середній (репродуктивний)
60 – 63	E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	
35 – 59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	Низький (рецептивно-продуктивний)
0 – 34	F	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	

9. Рекомендована література

1. Будник, О. Б. (2022). Інноваційні методики навчання фахових дисциплін у

- вищій школі в умовах цифровізації. Академічні студії. Серія: Педагогіка, 2(1), 15–23.
2. Гриньова, В. М. (2021). Інноваційні технології викладання фахових дисциплін у закладах вищої освіти. Педагогіка та психологія, (64), 12–21.
 3. Дичківська, І. М. (2022). Інноваційні педагогічні технології: Підручник (4-те вид.). Академвидав.
 4. Книш, Т. В. (2025). Methods of teaching a foreign language in natural and mathematical specialties of higher educational institutions. Problems of Modern Transformations. Series: Pedagogy and Psychology, (7), 45–53.
 5. Козак, А. В. (2022). Методика викладання фахових дисциплін: сучасний дискурс та виклики цифровізації. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців, (62), 45–53.
 6. Ковальчук, В. І. (2023). Цифрова дидактика у вищій школі: Проектування інтерактивного навчального середовища. Видавництво ТНПУ.
 7. Лісогор, А. В. (2025). Features of teaching composition and color science as components of professional education for clothing designers. Problems of Modern Transformations. Series: Pedagogy and Psychology, (9), 112–119.
 8. Лов'янова, І. (2025). Methodical approaches to the organisation of students' self-educational activity in economic specialties within the study of mathematical disciplines. Problems of Modern Transformations. Series: Pedagogy and Psychology, (10), 82–91.
 9. Маслова, А., & Гончарова, О. (2024). Internationalization as a leading factor of Ukrainian university integration into the European educational space. Selected Papers of VI International Conference on European Dimensions of Sustainable Development, 391–399. <https://doi.org/10.24263/edsd-2024-6-44>
 10. Нагаєв, В. М. (2023). Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник (2-ге вид.). Центр учбової літератури.
 11. Николаєв, Є., Рій, Г., & Шемелинець, І. (2023). Війна в Україні: Реформування сектору вищої освіти. Аналітичний звіт. Київський університет імені Бориса Грінченка.
 12. Ортинський, В. Л. (2022). Педагогіка вищої школи: Новітні підходи та методики. Центр учбової літератури.
 13. Подоляк, Л. В., & Юрченко, В. І. (2021). Психологія вищої школи: Підручник для магістрантів та аспірантів (3-тє вид.). Каравела.
 14. Товсточуб, І., & Зінченко, О. (2024). Masking usage of procedural generation in video games as a teaching tool. Collection of Scientific Papers «ΛΟΓΟΣ», 148–152. <https://doi.org/10.36074/logos-21.06.2024.031>
 15. Фіцула, М. М. (2022). Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник (3-тє вид.). Академвидав.
 16. Шевченко, Т. О. (2023). Методологія змішаного навчання під час викладання фахових дисциплін технічного профілю. Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво, (50), 104–111.
 17. Ambrose, S. A., Bridges, M. W., DiPietro, M., Lovett, M. C., & Norman, M. K. (2023). How learning works: Eight research-based principles for smart teaching (2nd ed.). Jossey-Bass.

18. Barkley, E. F., & Major, C. H. (2024). *Interactive learning techniques: A handbook for college faculty*. Jossey-Bass.
19. Biggs, J., & Tang, C. (2022). *Teaching for quality learning at university: What the student does* (5th ed.). McGraw-Hill Education.
20. Brookfield, S. D. (2026). *The skillful teacher: On technique, trust, and responsiveness in the online and offline classroom* (4th ed.). Jossey-Bass.
21. Fry, H., Ketteridge, S., & Marshall, S. (Eds.). (2022). *A handbook for teaching and learning in higher education: Enhancing academic practice* (5th ed.). Routledge.
22. Haleem, A., Javaid, M., Qadri, M. A., & Suman, R. (2022). Understanding the role of digital technologies in education: A review. *Sustainable Operations and Computers*, 3, 275–285. <https://doi.org/10.1016/j.soc.2022.05.003>
23. Huang, F. (2025). Exploring a new model of undergraduate vocational education: Integrating theory and practice. *Vocational and Technical Education*, 7(1), 44–52.
24. Knowles, M. S., Holton, E. F., & Swanson, R. A. (2024). *The adult learner: The definitive classic in adult education and human resource development* (10th ed.). Routledge.
25. Laurillard, D. (2023). *Teaching as a design science: Building pedagogical patterns for learning and technology* (2nd ed.). Routledge.
26. Long, D. Y. (2025). Artificial intelligence in higher education: A systematic review of its impact on student engagement and the mediating role of teaching methods. *Frontiers in Education*, 10, Article 1648661. <https://doi.org/10.3389/feduc.2025.1648661>
27. Nilson, L. B., & Goodson, L. A. (2021). *Online teaching at its best: Merging instructional design with teaching and learning research* (2nd ed.). Jossey-Bass.
28. Paliwal, S., & Patel, R. (2025). AI-driven personalized learning systems in professional engineering courses. *Journal of Educational Computing Research*, 63(2), 112–130.
29. Race, P. (2024). *The lecturer's toolkit: A practical guide to assessment, learning and teaching* (6th ed.). Routledge.
30. Sharipova, M. (2025). Methodology for developing independent thinking skills among students in higher education. *Acta NUUz*, 2(1), 78–84.
31. Sofroniou, A. (2025). Advancing conceptual understanding: A meta-analysis on the impact of digital technologies in higher education mathematics. *Education Sciences*, 15(11), 1544. <https://doi.org/10.3390/educsci15111544>
32. Stoyanova, A. (2026). Transformation of the educational process through AI: Opportunities and challenges from the perspective of high school and university students. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 17(1), 90–108. <https://doi.org/10.18662/brain/17.1/1960>
33. Wilding, J. (2024). Overcoming the theory-practice gap in specialized professional disciplines. *International Journal of Educational Reform*, 33(3), 215–231.